

Dagens Nyheter «[Вибух на Каховській ГЕС слід розглядати як військовий злочин](#)»

Війна Росії проти України не лише завдає величезних людських страждань, а й призводить до настання суттєвих екологічних наслідків. Повені після вибуху дамби Каховської ГЕС – найстрашніший приклад. Як наголошують експерти дослідницької програми [MistraGeopolitics](#), екоцид – масштабне, умисне знищення навколишнього середовища – необхідно визнати злочином проти міжнародного права.

Президент Володимир Зеленський назвав вибух Каховської дамби “бомбою масового ураження довкілля”. Україна негайно подала запит на скликання Ради Безпеки ООН і прагне притягти Росію до відповідальності, звернувшись до Міжнародного кримінального суду, за злочин екоциду, якому була піддана країна.

[Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України](#) щотижня публікує огляд шкоди довкіллю, завданої війною. Міністерство стверджує, що має докази понад 2000 екологічних злочинів, збитки від вчинення яких наразі оцінюються у понад [50 мільярдів євро](#). У березні [Світовий банк](#) оцінив загальну вартість відновлення України в \$411 млрд, що у 2,6 рази перевищує ВВП країни у 2022 році.

Так само, як необхідна готовність до війни, потрібна готовність до миру. Настав час планувати відбудову України й реформувати міжнародну систему міжурядового співробітництва. Для того, щоб забезпечити довгостроковий стійкий мир, екологічна робота має відігравати центральну роль у цих процесах.

Загарбницька війна Росії не тільки пошкодила багато з того, що існує в сучасній Україні, а й саботувала майбутню роботу щодо забезпечення сталого розвитку.

Швеція має великий досвід і хорошу репутацію, коли справа доходить до успішного проведення екологічних робіт, докладання зусиль до розбудови миру й багатосторонньої співпраці. Таким чином, шведський уряд тепер має підтримати Україну фінансовими ресурсами й розбудовою потенціалу для сталої реконструкції за допомогою зеленої дипломатії.

На тлі гуманітарних та екологічних наслідків війни ми бачимо три виклики для досягнення успіху у відбудові України і забезпеченні довгострокової розбудови миру:

1. Довгострокова міжнародна фінансова підтримка має вирішальне значення для успішного відновлення країни, постраждалої від війни, але щоб це дало очікуваний ефект, необхідно також боротися з корупцією в Україні. Transparency International вважає Україну другою за корумпованістю країною Європи після Росії.
2. Україні бракує спроможності протистояти екологічним викликам. Ще до війни більше [чверті муніципалітетів країни](#) вважали, що їм не вистачає фінансових, адміністративних важелів, що ґрунтуються на компетенціях, для підтримки сталої соціальної трансформації. Загарбницька

війна Росії не тільки пошкодила багато з того, що існує в сучасній Україні, а й саботувала майбутню роботу щодо забезпечення сталого розвитку.

3. Міжнародна система гостро потребує оновлення. Необхідно розвинути більш чітку екологічну орієнтацію, щоб мати можливість прийняти екзистенційні виклики нашого часу й відновити довіру до багатосторонньої співпраці. Наріжним каменем такого нового міжнародного порядку є визнання екоциду злочином проти міжнародного права.

Нюрнберзький трибунал після Другої світової війни був вирішальним у введенні нового терміна – геноцид, який пізніше був включений у міжнародне право. Так само Міжнародний кримінальний суд (МКС) у Гаазі тепер може визнати екоцид міжнародним злочином.

Відповідно до [Римського статуту МКС](#) головною метою міжнародного кримінального права є захист світу від найсерйозніших злочинів: геноциду, злочинів проти людяності, воєнних злочинів і злочинів агресії. Настав час заповнити важливу прогалину, включивши екоцид як злочин до Римського статуту.

Зважаючи на ці три проблеми, уряд Швеції повинен:

- Підштовхнути до вирішення питання про включення екоциду як злочину проти людства в міжнародне право в рамках реформи багатосторонньої співпраці. Це також вимагає від України ратифікації Римського статуту, чого ще не зроблено. Вказане продемонструвало б готовність країни дотримуватися міжнародного права і сприяти притягненню до відповідальності за міжнародні злочини.
- Координувати дії для підтримки післявоєнної зеленої трансформації в Україні. Передусім було б доцільно об'єднати українських діячів і шведську владу, муніципалітети, регіони, бізнес і дослідників, щоб спланувати, як Швеція може надати таку фінансову підтримку і шляхом розвитку потенціалу. Муніципалітети й регіони Швеції (SKR) можуть відіграти важливу роль у підтримці своїх українських колег з Української асоціації районних та обласних рад та Асоціації міст України.
- Виступити з ініціативою донорської конференції для відновлення довіри післявоєнної України. Це має супроводжуватися чіткими очікуваннями уряду країни й українського суспільства щодо вжиття значних заходів для подолання корупції в країні, щоб гарантувати, що допомога справді ефективно використовується для екологічних заходів.

Зелена відбудова України й міжнародна розбудова миру ставлять перед Україною жорсткі вимоги в той час, коли країна зазнає серйозної шкоди. Шведська зелена дипломатія має відігравати провідну роль у підтримці України, щоб відбудова стала можливістю для сталої суспільної трансформації та екологічно свідомого процесу розбудови миру.

Ріната Казак, запрошена дослідниця Mistra Geopolitics департаменту тематичних досліджень зі зміни навколишнього середовища Лінчепінзького університету, викладачка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Україна

Бйорн-Ула Ліннер, професор департаменту тематичних досліджень зі зміни навколишнього середовища Лінчепінзького університету, керівник програм Mistra Geopolitics, Швеція

Генрік Карлсен, старший науковий співробітник Стокгольмського інституту навколишнього середовища, заступник директора програми [MistraGeopolitics](https://www.mistra.se/geopolitics), Швеція

Source, Dagens Nyheter:

<https://www.dn.se/debatt/sprangningen-av-kachovka-ska-ses-som-krigsforbrytelse/>

Navigating towards a secure and sustainable future

Mistra Geopolitics examines the dynamics of geopolitics, human security and environmental change. It gathers stakeholder partners including Swedish government agencies, companies and industry associations. The programme is funded by **Mistra**, the Swedish foundation for strategic environmental research.

The Mistra Geopolitics research programme brings together an interdisciplinary research team consisting of six Swedish consortium partners: Stockholm Environment Institute (SEI), Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), Linköping University, Uppsala University, Stockholm University and Lund University. E3G and adelphi, two high-profile international research institutes, are research and networking partners.

